

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

5 mars 2004

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code pénal et le Code de la
nationalité belge en vue de la répression du
mariage de complaisance**

(déposée par M. Carl Devlies et
Mmes Nahima Lanjri et Simonne Creyf)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	14
4. Annexe	16

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

5 maart 2004

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Strafwetboek en het
Wetboek van de Belgische nationaliteit tot
bestrafing van het schijnhuwelijk**

(ingediend door de heer Carl Devlies en de
dames Nahima Lanjri en Simonne Creyf)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	14
4. Bijlage	16

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
<i>DOC 51 0000/000</i> :	Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	<i>DOC 51 0000/000</i> :	Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
<i>QRVA</i> :	Questions et Réponses écrites	<i>QRVA</i> :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
<i>CRIV</i> :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	<i>CRIV</i> :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
<i>CRABV</i> :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	<i>CRABV</i> :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
<i>CRIV</i> :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	<i>CRIV</i> :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
<i>PLEN</i> :	Séance plénière	<i>PLEN</i> :	Plenum
<i>COM</i> :	Réunion de commission	<i>COM</i> :	Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
 Commandes :
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
 www.laChambre.be
 e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
 www.deKamer.be
 e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Le phénomène des mariages contractés dans le seul but d'acquérir la nationalité belge n'est pas nouveau. De nombreuses tentatives ont déjà été entreprises pour lutter contre ces mariages de complaisance. Les auteurs constatent toutefois que toute véritable répression efficace fait toujours défaut.

Ils proposent que la conclusion d'un mariage de complaisance soit dorénavant expressément considérée comme une infraction. Serait également sanctionnée, la tentative de contracter un mariage de complaisance, révélée au moment de la déclaration de ce mariage. Quiconque aura acquis la nationalité belge par le biais d'un mariage de complaisance sera déchu de cette nationalité.

SAMENVATTING

Het fenomeen van huwelijken die enkel tot stand komen voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit is al langer bekend. Talrijke pogingen werden reeds ondernomen om deze schijnhuwelijken te bestrijden. De indieners stellen echter vast dat een daadwerkelijke en efficiënte bestrijding vooralsnog ontbreekt.

Zij stellen voor om voortaan het sluiten van een schijnhuwelijk uitdrukkelijk als misdrijf te beschouwen. Ook de poging tot schijnhuwelijk, die aan het licht komt bij het indienen van een aanvraag tot sluiten van dit huwelijk, wordt bestraft. Wie de Belgische nationaliteit verkregen heeft dankzij een schijnhuwelijk, wordt deze nationaliteit ontnomen.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Malgré de nombreuses initiatives législatives, plus ou moins réussies, visant à empêcher les mariages de complaisance, la question des mariages de complaisance reste d'une actualité brûlante.

Bien que d'une manière générale, les pouvoirs d'investigation des services concernés, du procureur et du tribunal, aient été élargis en la matière, il n'existe aucune sanction effective et efficiente pouvant être infligée aux personnes qui souhaitent contracter un mariage de complaisance ou qui en ont contracté un.

D'une part, rien n'empêche l'intéressé(e) (ou les intéressés, quand tous deux étaient malintentionnés) qui s'est vu opposer un refus au mariage, d'introduire une nouvelle demande de mariage et/ou de chercher un(e) autre partenaire en vue de tenter une nouvelle fois d'obtenir, avec la même mauvaise intention, un titre de séjour ou la nationalité belge.

D'autre part, force est de constater que le droit qui est conféré à un des conjoints ou aux deux de demander la dissolution du mariage pour cause de complaisance est souvent utilisé abusivement comme moyen de dissuasion à l'égard du partenaire le plus faible.

Par ailleurs, il est vrai que la dissolution du mariage pour cause de complaisance, une fois que le titre de séjour ou le titre de résidence spécifique a été obtenu, est une forme de divorce particulièrement peu onéreuse et particulièrement rapide, qui permet à l'étranger qui séjourne ou réside donc légalement dans notre pays d'y faire entrer à son tour un(e) partenaire simulé(e) ou non.

Enfin, rien n'empêche le conjoint étranger qui a acquis la nationalité belge en application de l'article 16 du Code de la nationalité belge, de conserver celle-ci, même après la dissolution du mariage pour cause de complaisance, bien que l'acte sur lequel on s'est fondé pour octroyer la nationalité (en l'occurrence le mariage) ait été jugé illégal.

Les modifications proposées visent à sanctionner pénalement un des partenaires ou les deux pour avoir introduit une demande en vue de contracter un mariage de complaisance, et à sanctionner financièrement un des partenaires ou les deux pour la même raison.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Er werd reeds een aanzienlijk aantal wetgevende initiatieven genomen om schijnhuwelijken te voorkomen. Het resultaat blijft echter wisselend en de problematiek brandend actueel.

Hoewel in het algemeen de onderzoeksbevoegdheden van de betrokken diensten, de procureur en van de rechtbank ten aanzien van schijnhuwelijken werden uitgebreid, ontbreekt het aan daadwerkelijke en efficiënte sanctionering van personen die een schijnhuwelijk willen aangaan of zijn aangegaan.

Enerzijds belet niets dat na weigering van de huwelijksvoltrekking de betrokkene (of betrokkenen indien bij beiden een malafide intentie bestond), de huwelijksaanvraag opnieuw indient en/of dat een andere partner gezocht wordt om met dezelfde malafide bedoeling, nogmaals een poging tot het verkrijgen van een verblijfstitel of van de Belgische nationaliteit te ondernemen.

Anderzijds is het ook zo dat het recht dat aan één of beide echtgenoten gegeven wordt om het huwelijk op voormelde gronden te ontbinden, vaak wordt misbruikt om de zwakste partner af te dreigen.

In de tweede plaats is het zo dat de ontbinding van het huwelijk wegens schijnhuwelijk, eens de afzonderlijke verblijfstitel of vestigingstitel is verkregen, een wel zeer goedkope en snelle vorm is van echtscheiding, die de alhier op deze wijze geldig verblijvende of gevestigde vreemdeling toelaat op zijn of haar beurt een al of niet gesimuleerde partner te laten overkomen.

In de derde plaats is het zo dat, wanneer de vreemde echtgenoot op grond van artikel 16 van het Wetboek van Belgische nationaliteit de Belgische nationaliteit heeft verkregen, er nog steeds geen beletsel is voor het vernietigen van het huwelijk wegens simulatie, terwijl de Belgische nationaliteit behouden blijft, hoewel de grond zelf waarop de nationaliteitsverkrijging is gebaseerd (*in casu* het huwelijk) onwettig is bevonden.

De voorgestelde wijzingen strekken enerzijds tot het strafrechtelijk sanctioneren van één of beide partners, wegens het indienen van een aanvraag tot het sluiten van een schijnhuwelijk en tot het op dezelfde grond financieel sanctioneren van één of beide partners.

On évite ainsi du même coup que la complaisance puisse être utilisée comme un moyen de divorce à bon marché permettant de mettre fin à des mariages existants, le cas échéant pour organiser de manière dissimulée ou non un regroupement familial progressif.

En sanctionnant ce procédé, ne fût-ce que par des amendes, on le rend en effet inintéressant.

1. Le mariage de complaisance en droit européen et en droit belge

Pour la définition de la notion de «mariage de complaisance», on se référera de préférence à la résolution du Conseil de l'Union européenne du 4 décembre 1997 (Journal officiel C 382 du 16 décembre 1997):

«1. On entend par «mariage de complaisance», le mariage d'un ressortissant d'un État membre ou d'un ressortissant d'un pays tiers, séjournant régulièrement dans un État membre, avec un ressortissant d'un pays tiers, dans le seul but de détourner les règles relatives à l'entrée et au séjour des ressortissants des pays tiers et d'obtenir pour le ressortissant du pays tiers un permis de séjour ou une autorisation de résidence dans un État membre.».

L'article 146bis du Code civil, inséré par la loi du 4 mai 1999, contient une définition similaire :

«Il n'y a pas de mariage lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.».

Les facteurs laissant supposer, en application de la résolution précitée, qu'un mariage est un mariage de complaisance sont entre autres les suivants (il s'agit d'une énumération non limitative faite dans le cadre de la résolution) :

- *«l'absence du maintien de la communauté de vie ;*
- *l'absence d'une contribution appropriée aux responsabilités découlant du mariage ;*
- *les époux ne se sont jamais rencontrés avant le mariage ;*
- *les époux se trompent sur leurs coordonnées respectives (nom, adresse, nationalité, travail), sur les*

Tegelijk wordt aldus vermeden dat het invoeren van simulatie bij bestaande huwelijken als een goedkope vorm van echtscheiding wordt gebruikt om desgevallend een verdere trapsgewijze, al dan niet geveinsde, familiehereniging mogelijk te maken.

Door de minstens financiële bestraffing wordt dit systeem immers onaantrekkelijk.

1. Wat is een schijnhuwelijk naar Europese en Belgische regelgeving

Voor wat de definitie betreft van het gegeven «schijnhuwelijk» wordt het best verwezen naar de resolutie van de Raad van de Europese Unie van 4 december 1997 (Publicatieblad C 382, 16 december 1997):

«1. In de zin van deze resolutie wordt onder «schijnhuwelijk» verstaan, het huwelijk van een onderdaan van een lidstaat of een onderdaan van een derde land die legaal in een lidstaat verblijft, met een onderdaan van een derde land met als enig doel de regels betreffende de binnenkomst en het verblijf van onderdanen van derde landen te misbruiken en voor de onderdaan van het derde land een vergunning tot vestiging of tot verblijf in een lidstaat te verkrijgen.».

Artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij wet van 4 mei 1999 geeft een vergelijkbare definitie:

«Er is geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het tot stand brengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.».

De factoren die op grond van hoger genoemde resolutie doen veronderstellen dat een huwelijk een schijnhuwelijk is, zijn onder meer de volgende (het gaat om een niet-limitatieve opsomming in de resolutie):

- *het ontbreken van een levensgemeenschap ;*
- *het ontbreken van een passende bijdrage aan de verantwoordelijkheden van het huwelijk ;*
- *de echtgenoten hebben elkaar vóór het huwelijk nooit ontmoet ;*
- *de echtgenoten geven elkaars personalia (naam, adres, nationaliteit, werk), de omstandigheden waarin*

circonstances dans lesquelles ils se sont connus, ou sur d'autres informations importantes à caractère personnel qui les concernent ;

– les époux ne parlent pas une langue compréhensible par les deux ;

– une somme d'argent est remise pour que le mariage soit conclu (à l'exception des sommes remises au titre de dot, dans le cas des ressortissants des pays tiers où l'apport d'une dot est une pratique normale) ;

– l'historique de l'un ou des deux époux fait apparaître des indications sur des précédents mariages de complaisance ou des irrégularités de séjour.

Ces indications peuvent être tirées :

– de déclarations des intéressés ou d'autres personnes,

– de renseignements en provenance de pièces écrites, ou

– de renseignements obtenus lors d'une enquête.».

2. La législation belge actuelle relative aux mariages de complaisance et les initiatives législatives

Après l'examen de plusieurs propositions visant à lutter contre les mariages de complaisance, l'on a adapté la législation pour pouvoir intervenir de manière plus ciblée en cas de présomption de mariage de complaisance.

C'est ainsi que la proposition de loi DOC 49 152/001 (déposée à la Chambre le 18 octobre 1995), la proposition de loi DOC 49 624/001 (déposée à la Chambre le 19 juin 1996) et la proposition de loi DOC 49 933/001 (déposée à la Chambre le 24 février 1997) sont devenues caduques à la suite de l'adoption par le Sénat, le 10 décembre 1998, du projet de loi DOC 49 1334/001 modifiant le Code de la nationalité belge en ce qui concerne la procédure de naturalisation, qui est devenu la loi du 22 décembre 1998 (*Moniteur belge* du 6 mars 1999).

De même, la proposition de loi DOC 49 1788/001, déposée à la Chambre le 28 octobre 1998, est devenue caduque à la suite de l'adoption du projet de loi DOC 49 1991/001 modifiant certaines dispositions relatives au mariage. C'est à la faveur de l'adoption de ce dernier projet que d'importantes modifications ont

zij elkaar hebben leren kennen of andere belangrijke persoonlijke gegevens die henzelf betreffen, verkeerd weer,

– de echtgenoten spreken geen taal die beiden verstaan ;

– er wordt een geldbedrag betaald opdat het huwelijk wordt gesloten (met uitzondering van geldbedragen die bij wijze van bruidsschat worden betaald, als het onderdanen van derde landen betreft waar het betalen van een bruidsschat tot de normale gang van zaken behoort) ;

– uit de levensloop van een van de echtgenoten of van beide echtgenoten komen gegevens naar voren over eerdere schijnhuwelijken of onregelmatigheden in verband met het verblijf.

In dit kader kunnen deze gegevens voortvloeien uit:

– verklaringen van de betrokkenen of van derden,

– inlichtingen uit bescheiden, of

– tijdens een onderzoek verkregen inlichtingen.».

2. De huidige Belgische wetgeving rond schijnhuwelijken en wetgevende initiatieven

Na bespreking van een aantal voorstellen inzake de bestrijding van schijnhuwelijken werd de wetgeving aangepast om op een meer accurate wijze te kunnen optreden wanneer het vermoeden bestaat dat het om een schijnhuwelijk gaat.

Inderdaad vervielen, chronologisch gezien, het voorstel DOC 49 152/001 (ingediend Kamer 18 oktober 1995), het voorstel DOC 49 624/001 (ingediend Kamer 19 juni 1996) en het voorstel DOC 49 933/001 (ingediend Kamer 24 februari 1997) door aanneming van het wetsontwerp DOC 49 1334/001 tot wijziging van het Wetboek van Belgische nationaliteit wat de naturalisatieprocedure betreft (stemming Senaat 10 december 1998, wet van 22 december 1998, *B.S.* 6 maart 1999).

Ook werd op 28 oktober 1998 in de Kamer het voorstel DOC 49 1788/001 ingediend, dat verviel door aanneming van het ontwerp DOC 49 1991/001 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende het huwelijk. Het is door aanneming van dit laatste ontwerp dat belangrijke wijzigingen werden doorgevoerd, waaronder

été apportées, notamment aux articles 146*bis*, 167 et 184 du Code civil qui revêtent une importance capitale pour la répression en droit civil des mariages de complaisance.

«Art. 146*bis*. — Il n'y a pas de mariage lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.».

«Art. 167. — L'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait aux qualités et conditions prescrites pour contracter mariage, ou s'il est d'avis que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public.

S'il existe une présomption sérieuse qu'il n'est pas satisfait aux conditions visées à l'alinéa précédent, l'officier de l'état civil peut surseoir à la célébration du mariage, le cas échéant après avoir recueilli l'avis du procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire dans lequel les requérants ont l'intention de contracter mariage, pendant un délai de deux mois au plus à partir de la date de mariage choisie par les parties intéressées, afin de procéder à une enquête complémentaire.

S'il n'a pas pris de décision définitive dans le délai prévu à l'alinéa précédent, l'officier de l'état civil doit célébrer le mariage, même dans les cas où le délai de six mois visé à l'article 165, § 3, est expiré.

Dans le cas d'un refus visé à l'alinéa premier, l'officier de l'état civil notifie sans délai sa décision motivée aux parties intéressées. Une copie, accompagnée d'une copie de tous documents utiles en est, en même temps, transmise au procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire dans lequel le refus a été exprimé.

Si l'un des futurs époux ou les deux ne sont pas inscrits, au jour du refus, dans les registres de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente de la commune, ou n'y ont pas leur résidence actuelle, la décision de refus est également immédiatement notifiée à l'officier de l'état civil de la commune où ce futur époux ou ces futurs époux sont inscrits dans l'un de ces registres ou ont leur résidence actuelle.

de voor de burgerrechtelijke sanctionering van schijn-huwelijken belangrijke artikelen 146*bis*, 167 en 184 B.W.:

«Art. 146*bis*. — Er is geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.».

«Art. 167. — De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert het huwelijk te voltrekken wanneer blijkt dat niet is voldaan aan de hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan, of indien hij van oordeel is dat de voltrekking in strijd is met de beginselen van de openbare orde.

Indien er een ernstig vermoeden bestaat dat niet is voldaan aan de in het vorige lid gestelde voorwaarden kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de voltrekking van het huwelijk uitstellen, na eventueel het advies van de procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement waarin de verzoekers voornemens zijn te huwen te hebben ingewonnen, gedurende ten hoogste twee maanden vanaf de door belanghebbende partijen vooropgestelde huwelijksdatum, teneinde bijkomend onderzoek te verrichten.

Indien hij binnen de in vorig lid gestelde termijn nog geen definitieve beslissing heeft genomen, dient de ambtenaar van de burgerlijke stand het huwelijk te voltrekken, zelfs in die gevallen waar de in artikel 165, § 3 bedoelde termijn van zes maanden reeds is verstreken.

In geval van een weigering zoals bedoeld in het eerste lid, brengt de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn met redenen omklede beslissing zonder verwijl ter kennis van de belanghebbende partijen. Tezelfdertijd wordt een afschrift hiervan, samen met een kopie van alle nuttige documenten, overgezonden aan de procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement waarin de weigering plaatsvond.

Indien één van de aanstaande echtgenoten of beiden op de dag van de weigering hun inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister of hun actuele verblijfplaats niet hebben binnen de gemeente, wordt de weigeringsbeslissing tevens onmiddellijk ter kennis gebracht van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van inschrijving in een van deze registers of van de actuele verblijfplaats in België van deze aanstaande echtgenoot of echtgenoten.

Le refus de l'officier de l'état civil de célébrer le mariage est susceptible de recours par les parties intéressées pendant un délai d'un mois (suivant la notification de sa décision,) devant le tribunal de première instance.».

Les mots figurant entre parenthèses ont été insérés par l'article 2 de la loi du 1er mars 2002 (entrée en vigueur : le 16 avril 2000, DOC 50 105/001).

«Art. 184. — Tout mariage contracté en contravention aux dispositions contenues aux articles 144, (146*bis*), 147, 161, 162, 163, 341 ou 363, peut être attaqué soit par les époux eux-mêmes, soit par tous ceux qui y ont intérêt, soit par le ministère public.».

Le renvoi entre parenthèses a été inséré par la loi précitée du 4 mai 1999.

C'est également aux fins de sanctionner les mariages de complaisance que fut déposée, le 28 mars 2001, à la Chambre, la proposition de loi n° 50 1182/001 modifiant le Code de la nationalité belge.

Les auteurs de cette proposition estiment que le régime actuel ne garantit pas suffisamment que la nationalité belge peut être retirée si elle a été acquise au moyen de méthodes frauduleuses, d'informations trompeuses ou par la dissimulation de l'un ou l'autre fait pertinent.

Voilà pourquoi l'on a proposé de modifier l'article 23 du Code précité.

Le § 1er de cet article dispose comme suit :

«Art. 23. — § 1er. Les Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur belge au jour de leur naissance et les Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, peuvent, s'ils manquent gravement à leurs devoirs de citoyen belge, être déchus de la nationalité belge.».

De par l'interprétation très stricte qui en est donnée, cet article est très rarement appliqué (pour plus de détails à ce sujet, voir DOC 50 1182/001, p. 3).

L'intention des auteurs de la proposition en question était vraisemblablement de faire prévoir le retrait de la nationalité belge acquise au moyen d'un mariage de complaisance avéré, mais cette intention n'a pas dépassé le stade de développements d'ordre général.

Tegen de weigering door de ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk te voltrekken, kan door belanghebbende partijen binnen de maand (na de kennisgeving van zijn beslissing) beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.».

De woorden tussen haakjes werden ingevoegd bij Wet van 1 maart 2000, art. 2 (inwerkingtreding: 16 april 2000, stukken Kamer: DOC 50 105/001).

«Art. 184. — Tegen elk huwelijk dat is aangegaan met overtreding van de bepalingen van de artikelen 144, (146*bis*), 147, 161, 162, 163, 341 of 363, kan worden opgekomen door de echtgenoten zelf, door allen die daarbij belang hebben en door het openbaar ministerie.».

De verwijzing tussen haakjes werd inderdaad ingevoegd door voornoemde wet van 4 mei 1999.

Tevens werd in het kader van de sanctionering van schijnhuwelijken, op 28 maart 2001 in de Kamer het wetsvoorstel DOC 50 1182/001 ingediend tot wijziging van het Wetboek van Belgische nationaliteit.

Volgens de indieners biedt het huidige regime onvoldoende garanties dat de verwerving van de Belgische nationaliteit op basis van een bedrieglijke handelswijze, bedrieglijke informatie of het verzwijgen van enig relevant feit zou kunnen worden ontnomen.

Daarom werd voorgesteld om artikel 23 van voornoemd Wetboek aan te passen.

Dit artikel bepaalt in de eerste paragraaf:

«Art. 23. — § 1. De Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder die Belg was op de dag van hun geboorte en de Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op basis van artikel 11, kunnen, indien zij ernstig tekortkomen aan hun verplichtingen als Belgische burger, van de Belgische nationaliteit vervallen worden.».

Dit artikel wordt zeer weinig toegepast omwille van de zeer strikte interpretatie die daaraan wordt gegeven (zie daarover meer in DOC 50 1182/001, p. 3).

Het was wellicht de bedoeling van de indieners om bij vastgesteld schijnhuwelijk de door dit huwelijk verkregen Belgische nationaliteit te ontnemen, doch verder dan een algemene toelichting is het niet gekomen.

3. Sur le fond : les motifs des adaptations proposées de la législation

Il ressort de ce qui précède que, bien que d'une manière générale les pouvoirs d'investigation des services concernés, du procureur et du tribunal, aient été élargis en la matière, il n'existe aucune sanction effective et efficiente pouvant être infligée aux personnes qui souhaitent contracter un mariage de complaisance ou qui en ont contracté un.

D'un point de vue structurel, le régime actuel repose sur un article de portée générale (article 146*bis* du Code civil), qui donne une définition du mariage de complaisance, sur un article qui prévoit une faculté pour les services compétents de surseoir à la célébration de tels mariages (article 167 du Code civil) et sur un article qui permet à un des époux au moins, à toute personne qui y a intérêt et au ministère public de faire dissoudre un mariage contracté par complaisance.

Il est vrai toutefois que, dans le cadre de l'examen de la permissibilité du mariage comme dans celui de la contestation d'un mariage contracté, les seules sanctions sont respectivement le refus et l'annulation.

D'une part, rien n'empêche l'intéressé(e) malintentionné(e) (ou les intéressés, quand tous deux étaient malintentionnés) qui s'est vu opposer un refus au mariage, d'introduire une nouvelle demande de mariage ou de chercher un(e) autre partenaire en vue de tenter une nouvelle fois d'obtenir un titre de séjour ou la nationalité belge et ce, avec la même arrière-pensée.

D'autre part, force est de constater que le droit qui est conféré à un des conjoints ou aux deux de demander la dissolution du mariage pour cause de complaisance est souvent utilisé abusivement.

Premièrement, dans l'état actuel de la législation, le partenaire étranger qui n'a pas encore de titre de séjour individuel, est parfois victime d'intimidations, voire de maltraitances.

En effet, l'article 12*bis* de la loi du 15 décembre 1980 sur les étrangers, applicable au regroupement familial visé à l'article 10, 4°, de la même loi, dispose :

«Lorsque l'étranger déclare se trouver dans un des cas prévus à l'article 10, il est, au vu des documents requis pour son entrée et des documents qui prouvent qu'il remplit les conditions visées à l'article 10, inscrit au registre des étrangers et mis en possession d'un document attestant que la demande a été introduite et

3. Ten gronde: redenen van de voorgestelde wetsaanpassingen

Uit het bovenstaande blijkt dat, hoewel in het algemeen de onderzoeksbevoegdheden van de betrokken diensten, de procureur en de rechtbank ten aanzien van schijnhuwelijken werden uitgebreid, het ontbreekt aan daadwerkelijke en efficiënte sanctionering van personen die een schijnhuwelijk willen aangaan of zijn aangegaan.

Inderdaad valt de huidige regeling structureel uiteen in een algemeen artikel (art. 146*bis* B.W.), dat een definitie geeft van het schijnhuwelijk, een mogelijkheid voor de bevoegde diensten om het voltrekken van dergelijk huwelijk te verhinderen (art. 167 B.W.), en de mogelijkheid voor ten minste één van de echtgenoten, door elke belanghebbende en door het Openbaar Ministerie, om een voltrokken schijnhuwelijk te doen ontbinden.

Het is evenwel zo dat, zowel in het kader van het onderzoek naar de toelaatbaarheid van het huwelijk als in het kader van de aanvechting van een voltrokken huwelijk de enige sancties waarin voorzien is respectievelijk de weigering en de nietigverklaring zijn.

Niets belet dus, enerzijds, dat na weigering van huwelijksvoltrekking de betrokkene of betrokkenen indien bij beiden een malafide intentie bestond, de huwelijksaanvraag opnieuw indient of dat een andere partner gezocht wordt om met dezelfde malafide bedoeling, nogmaals een poging tot het verkrijgen van een verblijfstitel of van de Belgische nationaliteit te ondernemen.

Anderzijds is het ook zo dat het recht dat aan één of beide der echtgenoten gegeven wordt om het huwelijk op voormelde gronden te ontbinden, vaak wordt misbruikt.

In de eerste plaats wordt soms, in de huidige stand van de wetgeving, de vreemde partner, die nog geen zelfstandige verblijfstitel heeft, afgedreigd of zelfs mishandeld.

Inderdaad bepaalt artikel 12*bis* Vreemdelingenwet, van toepassing op de gezinshereniging bepaald bij art. 10, 4° van dezelfde wet (van 15 december 1980):

«Wanneer een vreemdeling verklaart dat hij zich in een der in artikel 10 voorziene gevallen bevindt, wordt hij, na inzage van de documenten die vereist zijn voor de binnenkomst en de documenten waaruit blijkt dat hij voldoet aan de in artikel 10 voorgeschreven voorwaarden, ingeschreven in het vreemdelingenregister en in

d'un document attestant qu'il est inscrit au registre des étrangers.

L'administration communale informe sans délai le ministre qui a l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers dans ses attributions ou son délégué, de la demande et s'assure de son accord.

En cas de décision favorable du ministre ou de son délégué, ou si dans un délai d'un an aucune décision n'est portée à la connaissance de l'administration communale, l'étranger est admis à séjourner.

Par une décision motivée, portée à la connaissance de l'administration communale avant l'expiration du délai d'un an prévu à l'alinéa 3, le ministre, ou son délégué, peut prolonger une fois d'une période de trois mois ce délai d'un an.».

Comme le conjoint étranger est dépourvu de tout titre de séjour spécifique pendant une période maximum de un an et trois mois, il ou elle risque, jusqu'au moment de l'octroi du permis de séjour en question, pour plus de trois mois, d'être renvoyé(e) dans son pays d'origine si, dans l'intervalle, le mariage contracté est annulé en vertu de l'article 184 du Code civil.

Il suffit effectivement à l'autre conjoint de saisir un tribunal en vertu de l'article précité et de déclarer qu'il y a eu mariage de complaisance. Même s'il s'avère qu'il a contribué à ce qu'un tel mariage se fasse, la seule sanction est l'annulation. Les conséquences pour le conjoint étranger, qui éprouve souvent des difficultés à se défendre, peuvent être catastrophiques (menaces de dissolution du mariage accompagnées de maltraitances, dissolution et renvoi dans le pays d'origine avec, à la clé, une répudiation par la famille, etc.).

Par ailleurs, il est vrai que la dissolution du mariage pour cause de complaisance, une fois que le titre de séjour ou le titre de résidence spécifique a été obtenu, est une forme de divorce particulièrement peu onéreuse et particulièrement rapide, qui permet à l'étranger qui séjourne ou réside donc légalement dans notre pays d'y faire entrer à son tour un(e) partenaire simulé(e) ou non.

Enfin, rien n'empêche le conjoint étranger qui a acquis la nationalité belge en application de l'article 16 du Code de la nationalité belge, de conserver celle-ci, même après la dissolution du mariage pour cause de

het bezit gesteld van een document waaruit blijkt dat die aanvraag werd ingediend en een document waaruit blijkt dat hij in het vreemdelingenregister werd ingeschreven.

Het gemeentebestuur brengt onverwijld de Minister die de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen onder zijn bevoegdheid heeft of zijn gemachtigde op de hoogte van die aanvraag en verzekert zich van zijn akkoord.

Is de beslissing van de minister of zijn gemachtigde gunstig of wordt binnen een termijn van een jaar geen beslissing ter kennis van het gemeentebestuur gebracht, dan wordt de vreemdeling toegelaten tot verblijf.

Bij een met redenen omklede beslissing, ter kennis gebracht van het gemeentebestuur voor het einde van de in het derde lid vermelde termijn van een jaar, kan de minister of zijn gemachtigde deze termijn van een jaar eenmalig verlengen met een periode van drie maanden.».

Gedurende een maximumperiode van 1 jaar en drie maanden beschikt de vreemde echtgenoot dus niet over een afzonderlijke verblijfstitel, zodat, tot het verkrijgen van de bedoelde verblijfsvergunning voor meer dan drie maanden, hij of zij te vrezen heeft dat hij of zij naar het land van herkomst wordt teruggestuurd wanneer het aangegane huwelijk ondertussen wordt vernietigd op grond van art. 184 B.W.

Inderdaad hoeft de andere echtgenoot op grond van voormeld artikel maar naar de rechtbank te stappen met de verklaring dat het gaat om een schijnhuwelijk. Zelfs indien komt vast te staan dat deze laatste aan de totstandkoming van dergelijk huwelijk heeft meegewerkt, is de enige sanctie de nietigverklaring. De gevolgen voor de vreemde echtgenoot, die zich vaak moeilijk kan verdedigen, kunnen catastrofaal zijn (dreiging met ontbinding gepaard gaande met mishandeling, ontbinding en terugzending naar het thuisland met verstoting uit de familie tot gevolg e.d.).

In de tweede plaats is het zo dat de ontbinding van het huwelijk wegens schijnhuwelijk, eens de afzonderlijke verblijfstitel of vestigingstitel is verkregen, een wel zeer goedkope en snelle vorm is van echtscheiding, die de alhier op deze wijze geldig verblijvende of gevestigde vreemdeling toelaat op zijn of haar beurt een al of niet gesimuleerde partner te laten overkomen.

In de derde plaats is het zo dat, wanneer de vreemde echtgenoot op grond van artikel 16 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit de Belgische nationaliteit heeft verkregen, er nog steeds geen beletsel is

complaisance, bien que l'acte sur lequel on s'est fondé pour octroyer la nationalité (en l'occurrence le mariage) ait été jugé illégal.

4. Modifications proposées

Les modifications proposées visent, d'une part, à sanctionner pénalement un des partenaires ou les deux, pour avoir introduit une demande en vue de contracter un mariage de complaisance et, d'autre part, à sanctionner financièrement pour le même motif un des partenaires ou les deux, lorsqu'il s'avère, d'une manière ou d'une autre, qu'au regard de l'article 184 du Code civil, le mariage contracté était un mariage de complaisance.

Ces modifications permettront d'éviter que des personnes qui ont l'intention de conclure un mariage de complaisance puissent le faire sans risquer d'autre sanction que le refus.

On évite ainsi du même coup que la complaisance puisse être utilisée comme un moyen de divorce à bon marché permettant de mettre fin à des mariages existants, le cas échéant pour organiser de manière dissimulée ou non un regroupement familial progressif.

En sanctionnant ce procédé, ne fût-ce que par des amendes, on le rend en effet inintéressant.

Le procureur du Roi se voit conférer en l'espèce le pouvoir d'engager une procédure devant le tribunal correctionnel.

Étant donné l'adage «le criminel tient le civil en état», il n'est pas nécessaire à cet égard de modifier les procédures existantes devant le tribunal civil.

La jurisprudence admet en effet que les juridictions civiles sont tenues par les décisions des juridictions pénales. Cette prééminence de la chose jugée au pénal n'est pas l'émanation d'une disposition légale expresse, mais est induite en général par l'article 4 du Code d'instruction criminelle (suspension de l'examen de l'action civile devant le juge civil en cas de concours avec une action publique devant les juridictions pénales). D'une manière plus générale, il est admis que l'action publique prime l'action de droit privé et qu'une décision du juge pénal est censée exprimer «la vérité» s'appliquant *erga omnes*, donc aussi aux juridictions civiles (*Van Den Wyngaert, C.*, «*Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*», Anvers, Maklu, 1995, p. 531).

pour het vernietigen van het huwelijk wegens simulatie, terwijl de Belgische nationaliteit behouden blijft, hoewel de grond zelf waarop de nationaliteitsverkrijging is gebaseerd *in casu* het huwelijk onwettig is bevonden.

4. Voorgestelde wijzigingen

De voorgestelde wijzingen strekken enerzijds tot het strafrechtelijk sanctioneren van één of beide partners, wegens het indienen van een aanvraag tot het sluiten van een schijnhuwelijk en tot het op dezelfde grond financieel sanctioneren van één of beide partners, wanneer op enige wijze op grond van art. 184 B.W. komt vast te staan dat het gesloten huwelijk een schijnhuwelijk was, waaraan resp. één of beide partners hebben meegewerkt.

Deze wijzigingen zullen vermijden dat personen die een schijnhuwelijk willen sluiten dit zonder enige andere sanctie dan de weigering kunnen doen.

Tegelijk wordt aldus vermeden dat het invoeren van simulatie bij bestaande huwelijken als een goedkope vorm van echtscheiding wordt gebruikt, om desgevallend een verdere traspasgewijze, al dan niet geveinsde, familiehereniging mogelijk te maken.

Door de minstens financiële bestraffing wordt dit systeem immers onaantrekkelijk.

De procureur des Konings wordt de mogelijkheid geboden hieromtrent een vordering in te stellen voor de correctionele rechtbank.

Het is hierbij niet nodig de bestaande procedures voor de burgerlijke rechtbank te wijzigen, gelet op het principe «*le criminel tient le civil en état*».

De rechtspraak neemt inderdaad aan dat de burgerlijke rechtscolleges gebonden zijn door de beslissingen van de strafgerichten. Deze voorrang van het strafrechtelijk gewijsde vloeit niet voort uit een uitdrukkelijke wetsbepaling, maar wordt doorgaans afgeleid uit art. 4 Vt. SV (schorsing van de behandeling van de burgerlijke vordering voor de burgerlijke rechter bij samenloop met de strafvordering voor de strafgerichten). Meer in het algemeen wordt aangenomen dat de openbare vordering op de privaatrechtelijke vordering primeert, en dat wat de strafrechter heeft beslist wordt geacht «de waarheid» te zijn, dat *erga omnes*, dus ook t.a.v. de burgerlijke rechtscolleges geldt (*Van Den Wyngaert, C.*, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 1995, p. 531).

Toutefois, cette prééminence est limitée à ce que le juge pénal a décidé nécessairement, certainement et principalement (D'Haenens, J., «*Belgisch strafprocesrecht*», Gand, Story-Scientia, 1985, p. 167). Par ailleurs, l'autorité de la chose jugée des jugements du juge pénal ne vaut que pour les personnes qui étaient parties à l'instance (Cour de cassation, 15 février 1991, RTDH, 1992, 227).

Aucune de ces restrictions ne posera cependant problème, le cas échéant, dès lors que le juge pénal connaîtra de l'intégralité du litige et qu'il devra nécessairement motiver sa décision en tenant compte de tous les aspects de l'affaire, tant civils que pénaux. Il devra à cet égard aussi examiner si l'intention malhonnête (l'élément subjectif du délit) était présente chez l'un des conjoints ou chez les deux. Le conjoint «trompé» pourra par conséquent se constituer partie civile ou intenter par la suite une action en dommages et intérêts devant le tribunal civil.

La section relative à ce délit est insérée dans le titre V, livre II, du Code pénal, «Des crimes et des délits contre l'ordre public commis par des particuliers». Il est en effet généralement admis que les règles relatives à l'état des personnes et certainement celles relatives au mariage, sont d'ordre public.

C'est ce qui ressort d'ailleurs clairement du texte de l'article 184 du Code civil, qui autorise tous ceux qui y ont intérêt, y compris le ministère public, à intenter une action en annulation d'un mariage de complaisance.

D'autre part, les modifications proposées visent, par une modification de l'article 23 du Code de la nationalité belge, à déchoir de la nationalité belge les personnes qui l'ont obtenue au moyen d'un mariage de complaisance. Il suffit à cet égard de rendre l'article 23, § 1er, expressément applicable dans les cas où la nationalité a été obtenue au moyen d'un mariage de complaisance. Cela signifie évidemment que la déchéance de la nationalité ne peut être prononcée que dans les cas où celle-ci a été obtenue par un mariage en tant que tel, si bien qu'une référence limitative à l'article 16 du Code de la nationalité belge s'impose. Il serait en effet injustifié de retirer la nationalité à une personne qui a contracté un mariage de complaisance, mais qui a obtenu la nationalité sur une autre base.

Nous soulignons également que les personnes ayant obtenu une autorisation de séjour sur la base de l'article 10 ou de l'article 40 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et

Evenwel is deze voorrang beperkt tot wat de strafrechter noodzakelijk, zeker en hoofdzakelijk heeft bevestigd (D'Haenens, J., *Belgisch strafprocesrecht*, Gent, Story-Scientia, 1985, 167). Ook is het gezag van gewijsde van uitspraken van de strafrechter beperkt tot de personen die partij waren bij het geding (Cass. 15 februari 1991, *R..T.D.H.*, 1992, 227).

Geen van deze beperkingen zal evenwel in casu problemen opleveren, nu de strafrechter zal kennis nemen van de integraliteit van het geschil, en zijn beslissing noodzakelijkerwijze zal moeten motiveren rekening houdend met alle aspecten van de zaak, zowel de burgerrechtelijke als de strafrechtelijke. Hij zal daarbij tevens moeten onderzoeken of de malafide intentie (het subjectief element van het misdrijf) bestond in hoofde van één of beide echtgenoten. De «misleide» echtgenoot kan zich bijgevolg burgerlijke partij stellen of naderhand voor de burgerlijke rechtbank een vordering tot schadevergoeding instellen.

Het wanbedrijf wordt ondergebracht onder de titel V boek II, S.W. «Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde door bijzondere personen gepleegd». Het is inderdaad algemeen aangenomen dat de regels betreffende de staat van personen, en zeker de regels betreffende het huwelijk, van openbare orde zijn.

Dit blijkt trouwens duidelijk uit de bewoordingen van art. 184 B.W., die de vordering tot vernietiging van een gesimuleerd huwelijk mogelijk maakt voor alle belanghebbenden, inclusief het openbaar ministerie.

Anderzijds strekken de voorgestelde wijzigingen tot het ontnemen van de Belgische nationaliteit aan personen die deze verkregen hebben op basis van een schijnhuwelijk, door aanpassing van artikel 23 Wetboek Belgische nationaliteit. Het volstaat hierbij artikel 23 § 1 uitdrukkelijk van toepassing te maken op het geval waarin de nationaliteit is verkregen door een schijnhuwelijk. Dit betekent natuurlijk dat het ontnemen van de nationaliteit moet beperkt worden tot het geval waarin deze nationaliteit is verkregen door huwelijk als dusdanig, zodat een beperkende verwijzing naar art. 16 van dit Wetboek zich opdringt. Het gaat inderdaad niet op de nationaliteit te ontnemen aan iemand die weliswaar schuldig is aan het sluiten van een schijnhuwelijk, maar deze nationaliteit op een andere grond heeft verkregen.

Tevens wijzen de indieners er op dat de personen die een verblijfsvergunning hebben verkregen op basis van artikel 10 of artikel 40 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied,

l'éloignement des étrangers, c'est-à-dire en vertu du regroupement familial, perdent dès lors ce titre de séjour. Étant donné qu'il s'agit d'un mariage de complaisance, le fondement de cette autorisation disparaît en effet également.

La cour d'appel reste compétente (article 23, § 3), ce qui présente l'avantage qu'en cas d'appel de la décision du tribunal correctionnel, l'appel et l'action en déchéance de nationalité peuvent être joints en vertu du principe de la litispendance (article 30 du Code judiciaire).

5. Article 77 – Article 78 de la Constitution

Certains considèrent que conférer à la cour d'appel le pouvoir de déchoir de sa nationalité une personne condamnée au pénal pour cause de mariage de complaisance est une matière intégralement bicamérale, mais cette attribution de compétence est si accessoire dans cette matière que nous qualifions l'ensemble de la proposition de partiellement bicaméral.

het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, i.c. de gezinshereniging, deze verblijfstitel dan ook verliezen. Aangezien het een schijnhuwelijk betreft verdwijnt immers ook de grondslag van deze verblijfsvergunning.

Het Hof van Beroep blijft bevoegd (art. 23 § 3). Dit heeft het voordeel dat, bij beroep tegen de beslissing van de correctionele rechtbank, deze vordering en de vordering tot ontneming van de nationaliteit kunnen gevoegd worden wegens samenhang (art. 30 Ger.W.).

5. Artikel 77-78 van de Grondwet

Sommigen beschouwen het toewijzen aan het hof van beroep van de mogelijkheid tot het ontnemen van de nationaliteit van een op grond van een schijnhuwelijk strafrechtelijk veroordeelde persoon als een volledig bicamerale aangelegenheid, maar deze bevoegdheidstoe wijzing is in deze aangelegenheid zo bijkomstig dat we het hele voorstel als gedeeltelijk bicameraal kwalificeren.

Carl DEVLIES (CD&V)
Nahima LANJRI (CD&V)
Simonne CREYF (CD&V)

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Il est inséré, dans le chapitre IX du titre V du livre II du Code pénal du 8 juin 1867, une section IV nouvelle contenant un article 321*bis* et libellée comme suit :

«Section IV. Des infractions commises à l'occasion de la conclusion d'un mariage

Art. 321*bis*

Est puni d'un emprisonnement de deux mois à un an et d'une amende de dix à cent cinquante euros quiconque a contracté un mariage, alors que son intention n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

Si la tentative de commission de cette infraction s'accompagne au moins de la déclaration visée à l'article 63 du Code civil, le coupable est puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de cinq à septante-cinq euros.».

Art. 3

Dans l'article 23 du Code de la nationalité belge, modifié en dernier lieu par la loi du 13 juin 1991, il est inséré un § 1er*bis*, libellé comme suit :

«§ 1er*bis*. Les Belges qui ont acquis leur nationalité par le mariage, mais qui ont été condamnés par le tribunal en vertu de l'article 321*bis* du Code pénal, peuvent être déchus de la nationalité belge.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In Hoofdstuk IX van titel V van Boek II van het Strafwetboek van 8 juni 1867 wordt een nieuwe Afdeling IV ingevoegd dat een artikel 321*bis* bevat luidend als volgt:

«Afdeling IV. Misdrijven gepleegd naar aanleiding van het aangaan van een huwelijk

Art. 321*bis*

Met een gevangenisstraf van 2 maanden tot een jaar en met een geldboete van tien tot honderdvijftig euro wordt gestraft de persoon die een huwelijk heeft gesloten, terwijl zijn intentie kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.

Indien de poging tot het plegen van dit misdrijf minimaal vergezeld gaat van de aangifte bedoeld bij artikel 63 van het Burgerlijk Wetboek, wordt de schuldige gestraft met een gevangenisstraf van 8 dagen tot drie maanden en met een geldboete van vijf tot vijfenzeventig euro.».

Art. 3

In artikel 23 van het Wetboek van Belgische nationaliteit, zoals laatst gewijzigd door de wet van 13 juni 1991, wordt een paragraaf 1*bis* ingevoegd, luidende:

«§1*bis*. De Belgen die hun nationaliteit hebben verkregen door huwelijk, maar door de rechtbank veroordeeld werden op grond van artikel 321*bis* van het Strafwetboek, kunnen van de Belgische nationaliteit vervallen worden verklaard.

L'appel de la décision du tribunal est traité, le cas échéant, conjointement avec l'action en déchéance devant la cour d'appel visée au § 3.»

5 février 2004

Het beroep tegen de beslissing van de rechtbank wordt in voorkomend geval gezamenlijk behandeld met de vordering tot vervallenverklaring voor het hof van beroep bedoeld in § 3.».

5 februari 2004

Carl DEVLIES (CD&V)
Nahima LANJRI (CD&V)
Simonne CREYF (CD&V)

TEXTE DE BASE

28 juin 1984

CODE DE LA NATIONALITE BELGE

Art. 23

§ 1er.

Les Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur belge au jour de leur naissance et les Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, peuvent, s'ils manquent gravement à leurs devoirs, de citoyen belge, être déchus de la nationalité belge.

§ 2.

La déchéance est poursuivie par le ministère public. Les manquements reprochés sont spécifiés dans l'exploit de citation.

§ 3.

L'action en déchéance se poursuit devant la Cour d'appel de la résidence principale en Belgique du défendeur ou, à défaut, devant la Cour d'appel de Bruxelles.

§ 4.

Le premier président commet un conseiller, sur le rapport duquel la Cour statue dans le mois de l'expiration du délai de citation.

§ 5.

Si l'arrêt est rendu par défaut, il est, après sa signification, à moins que celle-ci ne soit faite à personne, publié par extrait dans deux journaux de la province et au *Moniteur belge*.

TEXTE DE BASE ADAPTE A LA PROPOSITION

28 juin 1984

CODE DE LA NATIONALITE BELGE

Art. 23

§ 1er.

Les Belges qui ne tiennent pas leur nationalité d'un auteur belge au jour de leur naissance et les Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l'article 11, peuvent, s'ils manquent gravement à leurs devoirs, de citoyen belge, être déchus de la nationalité belge.

§ 1er bis.

Les Belges qui ont acquis leur nationalité par le mariage, mais qui ont été condamnés par le tribunal en vertu de l'article 321bis du Code pénal, peuvent être déchus de la nationalité belge.

L'appel de la décision du tribunal est traité, le cas échéant, conjointement avec l'action en déchéance devant la cour d'appel visée au § 3.¹

§ 2.

La déchéance est poursuivie par le ministère public. Les manquements reprochés sont spécifiés dans l'exploit de citation.

§ 3.

L'action en déchéance se poursuit devant la Cour d'appel de la résidence principale en Belgique du défendeur ou, à défaut, devant la Cour d'appel de Bruxelles.

§ 4.

Le premier président commet un conseiller, sur le rapport duquel la Cour statue dans le mois de l'expiration du délai de citation.

§ 5.

Si l'arrêt est rendu par défaut, il est, après sa signification, à moins que celle-ci ne soit faite à personne, publié par extrait dans deux journaux de la province et au *Moniteur belge*.

¹ Art. 3: insertion.

BASISTEKST

28 juni 1984

WETBOEK VAN DE BELGISCHE NATIONALITEIT

Art. 23

§ 1.

De Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder die Belg was op de dag van hun geboorte en de Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op basis van artikel 11, kunnen indien zij ernstig tekortkomen aan hun verplichtingen als Belgische burger, van de Belgische nationaliteit vervallen worden verklaard.

§ 2.

De vervallenverklaring wordt gevorderd door het openbaar ministerie. De ten laste gelegde tekortkomingen worden in het dagvaardingsexploot nauwkeurig omschreven.

§ 3.

De vordering tot vervallenverklaring wordt vervolgd voor het hof van beroep van de hoofdverblijfplaats in België van de verweerder of, bij gebreke daarvan, voor het hof van beroep te Brussel.

§ 4.

De eerste voorzitter stelt een raadsheer aan, op wiens verslag het hof uitspraak doet binnen een maand na het verstrijken van de termijn van de dagvaarding.

§ 5.

Is het arrest bij verstek gewezen, dan wordt het na zijn betekening, tenzij deze aan de persoon is gedaan, bij uittreksel bekendgemaakt in twee bladen uitgegeven in de provincie en in het *Belgisch Staatsblad*.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

28 juni 1984

WETBOEK VAN DE BELGISCHE NATIONALITEIT

Art. 23

§ 1.

De Belgen die hun nationaliteit niet hebben verkregen van een ouder die Belg was op de dag van hun geboorte en de Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op basis van artikel 11, kunnen indien zij ernstig tekortkomen aan hun verplichtingen als Belgische burger, van de Belgische nationaliteit vervallen worden verklaard.

§ 1bis.

De Belgen die hun nationaliteit hebben verkregen door huwelijk, maar door de rechtbank veroordeeld werden op grond van artikel 321bis van het Strafwetboek, kunnen van de Belgische nationaliteit vervallen worden verklaard.

Het beroep tegen de beslissing van de rechtbank wordt in voorkomend geval gezamenlijk behandeld met de vordering tot vervallenverklaring voor het hof van beroep bedoeld in § 3.¹

§ 2.

De vervallenverklaring wordt gevorderd door het openbaar ministerie. De ten laste gelegde tekortkomingen worden in het dagvaardingsexploot nauwkeurig omschreven.

§ 3.

De vordering tot vervallenverklaring wordt vervolgd voor het hof van beroep van de hoofdverblijfplaats in België van de verweerder of, bij gebreke daarvan, voor het hof van beroep te Brussel.

§ 4.

De eerste voorzitter stelt een raadsheer aan, op wiens verslag het hof uitspraak doet binnen een maand na het verstrijken van de termijn van de dagvaarding.

§ 5.

Is het arrest bij verstek gewezen, dan wordt het na zijn betekening, tenzij deze aan de persoon is gedaan, bij uittreksel bekendgemaakt in twee bladen uitgegeven in de provincie en in het *Belgisch Staatsblad*.

¹ Art. 3: invoeging.

L'opposition doit, à peine d'irrecevabilité, être formée dans le délai de huit jours à compter du jour de la signification à personne ou de la publication, sans augmentation de ce délai en raison de la distance.

L'opposition est portée à la première audience de la chambre qui a rendu l'arrêt; elle est jugée sur le rapport du conseiller commis s'il fait encore partie de la chambre, ou, à son défaut, par le conseiller désigné par le premier président, et l'arrêt est rendu dans les quinze jours.

§ 6.

Le pourvoi en cassation n'est recevable que s'il est motivé et pour autant que, d'une part, devant la Cour d'appel ait été admis ou soutenu que la nationalité belge du défendeur à l'action en déchéance résultait de ce que, au jour de la naissance du défendeur, l'auteur de qui il tient sa nationalité était lui-même belge et que, d'autre part, ce pourvoi invoque la violation ou la fausse application des lois consacrant le fondement de ce moyen ou le défaut de motif de son rejet.

Le pourvoi est formé et jugé comme il est prescrit pour les pourvois en matière criminelle.

§ 7.

Le délai pour se pourvoir en cassation et le pourvoi sont suspensifs de l'exécution de l'arrêt.

§ 8.

Lorsque l'arrêt prononçant la déchéance de la nationalité belge est devenu définitif, son dispositif, qui doit mentionner l'identité complète de l'intéressé, est transcrit sur le registre indiqué à l'article 25 par l'officier de l'état civil de la résidence principale de l'intéressé en Belgique ou, à défaut, par l'officier de l'état civil de Bruxelles.

En outre, l'arrêt est mentionné en marge de l'acte de naissance dressé ou transcrit en Belgique et de l'acte contenant la transcription des agréments de l'option ou de la déclaration par laquelle l'intéressé avait acquis la nationalité belge ou de la naturalisation du défendeur.

La déchéance a effet à compter de la transcription.

§ 9.

La personne qui a été déchue de la nationalité belge ne peut redevenir belge que par naturalisation.

L'opposition doit, à peine d'irrecevabilité, être formée dans le délai de huit jours à compter du jour de la signification à personne ou de la publication, sans augmentation de ce délai en raison de la distance.

L'opposition est portée à la première audience de la chambre qui a rendu l'arrêt; elle est jugée sur le rapport du conseiller commis s'il fait encore partie de la chambre, ou, à son défaut, par le conseiller désigné par le premier président, et l'arrêt est rendu dans les quinze jours.

§ 6.

Le pourvoi en cassation n'est recevable que s'il est motivé et pour autant que, d'une part, devant la Cour d'appel ait été admis ou soutenu que la nationalité belge du défendeur à l'action en déchéance résultait de ce que, au jour de la naissance du défendeur, l'auteur de qui il tient sa nationalité était lui-même belge et que, d'autre part, ce pourvoi invoque la violation ou la fausse application des lois consacrant le fondement de ce moyen ou le défaut de motif de son rejet.

Le pourvoi est formé et jugé comme il est prescrit pour les pourvois en matière criminelle.

§ 7.

Le délai pour se pourvoir en cassation et le pourvoi sont suspensifs de l'exécution de l'arrêt.

§ 8.

Lorsque l'arrêt prononçant la déchéance de la nationalité belge est devenu définitif, son dispositif, qui doit mentionner l'identité complète de l'intéressé, est transcrit sur le registre indiqué à l'article 25 par l'officier de l'état civil de la résidence principale de l'intéressé en Belgique ou, à défaut, par l'officier de l'état civil de Bruxelles.

En outre, l'arrêt est mentionné en marge de l'acte de naissance dressé ou transcrit en Belgique et de l'acte contenant la transcription des agréments de l'option ou de la déclaration par laquelle l'intéressé avait acquis la nationalité belge ou de la naturalisation du défendeur.

La déchéance a effet à compter de la transcription.

§ 9.

La personne qui a été déchue de la nationalité belge ne peut redevenir belge que par naturalisation.

Het verzet moet op straffe van onontvankelijkheid worden gedaan binnen acht dagen te rekenen vanaf de betekening aan de persoon of vanaf de bekendmaking, zonder verlenging van die termijn wegens de afstand.

Het verzet wordt op de eerste terechtzitting van de kamer die het arrest heeft uitgesproken behandeld op verslag van de aangewezen raadsheer, indien hij nog deel uitmaakt van de kamer of, bij diens ontstentenis, van de raadsheer daartoe door de eerste voorzitter aangewezen, en het arrest wordt binnen vijftien dagen uitgesproken.

§ 6.

Voorziening in cassatie is alleen ontvankelijk indien zij met redenen is omkleed en voor zover eensdeels voor het hof van beroep is aangenomen of beweerd dat de staat van Belg van de verweerder in de vordering tot vervallenverklaring het gevolg is van de omstandigheid dat de ouder van wie de verweerder zijn nationaliteit heeft verkregen, op zijn geboortedag zelf Belg was, en anderdeels bij die voorziening de schending of de verkeerde toepassing van wetten waarop het rechtsmiddel is gegrond dan wel het ontbreken van een reden tot afwijzing wordt ingeroepen.

De voorziening wordt ingesteld en berecht zoals is voorgeschreven voor de voorzieningen in criminele zaken.

§ 7.

De termijn om zich in cassatie te voorzien en het cassatieberoep schorsen de tenuitvoerlegging van het arrest.

§ 8.

Wanneer het arrest, waarbij de vervallenverklaring van de staat van Belg wordt uitgesproken, onherroepelijk is geworden, wordt het beschikkend gedeelte ervan, met vermelding van de volledige identiteit van de belanghebbende, in het register, bedoeld in artikel 25, overgeschreven door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de hoofdverblijfplaats in België van de belanghebbende of, bij gebreke hiervan, door de ambtenaar van de burgerlijke stand van Brussel.

Daarenboven wordt van het arrest melding gemaakt op de kant van de akte van geboorte die in België is opgemaakt of overgeschreven en van de akte van overschrijving van de inwilligingen van de nationaliteitskeuze of van de verklaring waarbij belanghebbende de Belgische nationaliteit heeft verkregen of van de naturalisatie van de verweerder.

De vervallenverklaring heeft gevolg vanaf de overschrijving.

§ 9.

Hij die van de staat van Belg vervallen is verklaard, kan alleen door naturalisatie opnieuw Belg worden.

Het verzet moet op straffe van onontvankelijkheid worden gedaan binnen acht dagen te rekenen vanaf de betekening aan de persoon of vanaf de bekendmaking, zonder verlenging van die termijn wegens de afstand.

Het verzet wordt op de eerste terechtzitting van de kamer die het arrest heeft uitgesproken behandeld op verslag van de aangewezen raadsheer, indien hij nog deel uitmaakt van de kamer of, bij diens ontstentenis, van de raadsheer daartoe door de eerste voorzitter aangewezen, en het arrest wordt binnen vijftien dagen uitgesproken.

§ 6.

Voorziening in cassatie is alleen ontvankelijk indien zij met redenen is omkleed en voor zover eensdeels voor het hof van beroep is aangenomen of beweerd dat de staat van Belg van de verweerder in de vordering tot vervallenverklaring het gevolg is van de omstandigheid dat de ouder van wie de verweerder zijn nationaliteit heeft verkregen, op zijn geboortedag zelf Belg was, en anderdeels bij die voorziening de schending of de verkeerde toepassing van wetten waarop het rechtsmiddel is gegrond dan wel het ontbreken van een reden tot afwijzing wordt ingeroepen.

De voorziening wordt ingesteld en berecht zoals is voorgeschreven voor de voorzieningen in criminele zaken.

§ 7.

De termijn om zich in cassatie te voorzien en het cassatieberoep schorsen de tenuitvoerlegging van het arrest.

§ 8.

Wanneer het arrest, waarbij de vervallenverklaring van de staat van Belg wordt uitgesproken, onherroepelijk is geworden, wordt het beschikkend gedeelte ervan, met vermelding van de volledige identiteit van de belanghebbende, in het register, bedoeld in artikel 25, overgeschreven door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de hoofdverblijfplaats in België van de belanghebbende of, bij gebreke hiervan, door de ambtenaar van de burgerlijke stand van Brussel.

Daarenboven wordt van het arrest melding gemaakt op de kant van de akte van geboorte die in België is opgemaakt of overgeschreven en van de akte van overschrijving van de inwilligingen van de nationaliteitskeuze of van de verklaring waarbij belanghebbende de Belgische nationaliteit heeft verkregen of van de naturalisatie van de verweerder.

De vervallenverklaring heeft gevolg vanaf de overschrijving.

§ 9.

Hij die van de staat van Belg vervallen is verklaard, kan alleen door naturalisatie opnieuw Belg worden.